

## Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van:

A. Merks (BBB)  
E. Veldhuijzen (BBB)

(d.d. 9 maart 2026)

Nummer

4365

Onderwerp

Zelfrealisatie NNN, pacht en rol NBC – Krimpenerwaard en regio  
Nieuwkoop

### Aan de leden van Provinciale Staten

#### *Toelichting vragensteller*

*BBB ontvangt signalen van zelfrealisatoren en pachters dat de uitvoering van het NNN in de praktijk knelt. Er is onduidelijkheid over begeleiding, pachtverlenging, rol van NBC en financiële zekerheid. Daarom stellen wij de volgende praktische vragen.*

1. *Provinciale verantwoordelijkheid*  
*Bevestigt GS dat de provincie eindverantwoordelijk is voor een zorgvuldige uitvoering van NNN-zelfrealisatie?*

*Toelichting: In het veld is onduidelijk wie aanspreekpunt is als zaken mislopen. Wij willen helderheid over wie verantwoordelijk is.*

#### Antwoord

Provincie is eindverantwoordelijk, en heeft als opdrachtgever via de gebiedsovereenkomst de uitvoerende taken bij de stuurgroep en programmabureau Veenweiden Krimpenerwaard belegd. Dit betreft de inrichting van het natuurgebied. Het is daarom in het gebied bekend dat het programmabureau het eerste aanspreekpunt is voor partijen met vragen over de uitvoering van het NNN. Voor alle zelfrealisatoren is daarbij bovendien een vast aanspreekpunt bij het programmabureau aangesteld waar zij terecht kunnen.

2. *Zelfrealisatie als uitgangspunt*  
*Wanneer wijkt GS af van het uitgangspunt 'zelfrealisatie tenzij'?*

*Toelichting: Boeren moeten vooraf weten waar ze aan toe zijn en wanneer zelfrealisatie niet meer mogelijk is.*

#### Antwoord

Alle grondeigenaren die de wens hadden om via zelfrealisatie de natuurdoelen te behalen zijn daarin gefaciliteerd, begeleid en gesubsidieerd. Er zijn uitvoeringsovereenkomsten gesloten met zelfrealisatoren die uiteindelijk gekozen hebben voor zelfrealisatie. Zij hebben daarvoor zelf een natuurinrichtingsplan opgesteld. Alle in te richten grond is in eigendom van ofwel zelfrealisatoren, of provincie. Zelfrealisatie is daarmee slechts nog onzeker in die gevallen waar er door zelfrealisatoren (nog) niet aan de afspraken

en contractuele verplichtingen, voortkomend uit de uitvoeringsovereenkomst en/of beschikte subsidie, wordt voldaan.

3. *Vertraging en voortgang*

*Hoe gaat GS om met situaties waarin boeren op verzoek van het Programmabureau wachten, maar later op voortgang worden aangesproken?*

*Toelichting: Het mag niet zo zijn dat wachten op overleg later tegen hen wordt gebruikt.*

Antwoord

GS hebben geen rol in de aansturing van het programmabureau door de stuurgroep Veenweiden Krimpenerwaard. Er is daarom navraag gedaan bij het programmabureau over de beschreven situatie.

De in deze vraag beschreven situatie wordt niet herkend vanuit de uitvoering (programmabureau). Er zijn enkele zelfrealisatoren wiens uitvoeringswerk raakt aan dat van het programmabureau; denk bijvoorbeeld aan de aanleg van peilscheidingen. Dat zijn uitzonderingen. Op de planning van het natuurinrichtingsplan van zelfrealisatoren heeft dus afstemming en samenwerking plaatsgevonden met de planning van andere werkzaamheden. Dat zelfrealisatoren hierdoor aangesproken zijn op (het niet halen van) hun planning is ons onbekend.

4. *Resultaatverplichting*

*Is het redelijk boeren aan te spreken op natuurresultaat als externe factoren (waterpeil, omliggend beheer) invloed hebben?*

*Toelichting: Natuurontwikkeling is niet volledig maakbaar door één ondernemer.*

Antwoord

Het gaat hier om beheer na inrichting, daarvoor is het Programmabureau dan ook niet in beeld. Voor beheer geldt net als voor alle natuurbeheerders het SNL-regime van monitoring en verantwoording (conform het provinciaal Natuurbeheerplan). Deze verantwoording vindt plaats in de vorm van het Goede Gesprek dat de provincie met het natuurbeheercollectief heeft, waarbij aan de hand van de natuurontwikkeling en beheerevaluatie vervolgacties worden bepaald. In het Goede Gesprek wordt gesproken over mogelijke oorzaken wanneer de natuurontwikkeling niet de gewenste richting op gaat. Hierbij is goed beheer één van factoren die de natuurkwaliteit bepalen en daar waar nodig zal worden afgesproken hoe het beheer zal worden aangepast. Externe factoren hebben ook invloed op de natuurontwikkeling en deze liggen soms buiten de invloedssfeer van de beheerder. In dat geval wordt besproken wat oorzaken en oplossingen kunnen zijn en wie hier het beste op kan acteren. Daarnaast wordt er ook gehandhaafd op de kwalitatieve verplichting. Hierin zijn binnen het privaatrechtelijke spoor beperkingen vastgelegd voor het grondgebruik (ten aanzien van mestgebruik, veebezetting ect). Ook als de externe factoren (nog) niet op orde zijn dient de grondeigenaar zich daaraan te houden.

5. *Rol NBC in de Krimpenerwaard*

*Welke formele rol heeft het Natuurbeheercollectief (NBC) precies binnen NNN?*

*Toelichting: In de praktijk lijkt NBC meerdere rollen tegelijk te hebben (advies, controle, certificering).*

Antwoord

Het NBC is een stichting, opgericht om als gecertificeerd natuurbeheerder invulling te geven aan het beheer van het NNN in de Krimpenerwaard. Het NBC begeleidt haar leden met advies en bij

subsidieaanvragen/-verantwoording. Het NBC heeft de provinciale natuurgronden in pacht verkregen en verpacht deze door aan de zelfrealisatoren en andere pachters.

Het NBC heeft daarnaast ook de opdracht om de inrichting van de zelfrealisatoren te schouwen (op basis van het vastgestelde Natuurinrichtingsplan) na afronding van de inrichtingswerkzaamheden. Hiervan wordt een rapportage opgemaakt. Het NBC kan dit doen omdat zij een adviserende rol heeft voor het te voeren natuurbeheer. Zij toetsen dus of de zelfrealisatoren aan de inrichtingseisen voldaan hebben die aan de basis liggen voor het natuurbeheer om zo een goede uitgangspositie voor de natuurdoelstellingen te waarborgen. Het NBC adviseert aan het Programmabureau, die uiteindelijk een Proces-Verbaal van Oplevering (als prestatieverklaring) ondertekent waarmee de zelfrealisator een vaststellingsverzoek voor de subsidie SKNL in kan dienen. Het waterschap (HHSK) controleert overigens of aan de verplichtingen vanuit de watervergunning is voldaan. Dat is niet aan het NBC.

Daarnaast vervult het NBC de één-loket functie waarbij zij voor de zelfrealisatoren, de pachters en ook de provincie één aanspreekpunt rond beheer van het NNN zijn, opdracht verlenen voor natuurmonitoring en een rol hebben in het beheerdersoverleg Krimpenerwaard.

6. *Toezicht op NBC in de Krimpenerwaard*  
*Hoe houdt de provincie toezicht op het functioneren van NBC?*

*Toelichting: Als NBC beslissingen neemt met grote gevolgen, moet toezicht helder geregeld zijn.*

Antwoord

Het NBC is een stichting met een zelfstandig bestuur. De provincie heeft een beheerovereenkomst met het NBC afgesloten en een subsidie verstrekt voor het natuurbeheer op pachtgronden en de coördinatie van beheer in de Krimpenerwaard. Daarover wordt jaarlijks verantwoording afgelegd in voortgangsrapportages.

Onder de taken die het NBC in de Krimpenerwaard van provincie heeft gekregen hoort ook het verpachten van de provinciale gronden. In de beheerovereenkomst tussen de provincie en het NBC is opgenomen dat het NBC haar eigen transparante pachtbeleid formuleert op basis van objectieve criteria. Deze overeenkomst in juli 2021 ter kennisname met PS gedeeld (PZH-2021-776252624).

Een recent juridisch geschil tussen de NBC en een pachter is aanleiding om de rol en de verantwoordelijkheden die de provincie hier als grondeigenaar in houdt, en wat dat betekent voor een toezichhoudende rol, nader te onderzoeken.

7. *Pachtverlenging*  
*Vindt GS het acceptabel dat pacht niet wordt verlengd zonder schriftelijke motivering en hoor- en wederhoor?*

*Toelichting: Pachters hebben recht op duidelijke onderbouwing van besluiten.*

Antwoord

Wij zijn van mening dat het gewenst is om ook in geval van het niet toewijzen van pacht dit tijdig en schriftelijk te bevestigen en te motiveren. GS hechten eraan dat bij de toewijzing van nieuwe pachtovereenkomsten het geformuleerde pachtbeleid met de objectieve criteria zorgvuldig wordt gevolgd. Voor geschillen met betrekking tot de pachtovereenkomsten is de Pachtkamer het formele orgaan.

In de Krimpenerwaard worden (tot op heden) vooral eenjarige geliberaliseerde pachtovereenkomsten verleend. Aan geliberaliseerde pachtovereenkomsten kunnen geen rechten op het opnieuw aangaan van pachtovereenkomsten ontleend worden.

8. *Publieke uitingen*

*Mogen publieke uitspraken van pachters over beleid een rol spelen bij pachtverlenging?*

*Toelichting: Vrije meningsuiting mag geen grond zijn voor verlies van grond.*

Antwoord

GS zijn niet bekend met het inzetten van pacht als drukmiddel en dat kan ook nooit de bedoeling zijn. Laat ook vanuit GS helder zijn: Vrije meningsuiting mag geen reden zijn voor verlies van pachtgrond.

9. *Gelijke behandeling*

*Hoe wordt geborgd dat pachtbesluiten voor iedereen gelijk en controleerbaar zijn?*

*Toelichting: Verschillen in behandeling zorgen voor onrust en wantrouwen.*

Antwoord

Het proces van verpachting en de regels en criteria die daarbij gelden zijn vastgelegd in het pachtbeleid en de bijbehorende procedures van, in dit geval, het NBC. Het NBC werkt met een onafhankelijke pachtcommissie die deze besluiten neemt, of daarop toeziet.

De provincie heeft geen rol in de uitvoering van het pachtbeleid van verpachtende organisaties; bovendien hebben deze zelf een formele klachten- en escalatieprocedure. Daar waar het provinciale gronden betreft verkennen wij momenteel de noodzaak en de mogelijkheden om in voorliggende casus aan de toezichthoudende rol van de Provincie invulling te geven. (Zie ook vraag 6.)

10. *Commissie Pacht en Zelfrealisatie*

*Wordt deze commissie vooraf betrokken bij besluiten over pachtbeëindiging?*

*Toelichting: Transparantie voorkomt escalatie achteraf.*

Antwoord

De pachtuitgifte is gemandateerd aan de stichting NBC. Er is daarom navraag gedaan bij het NBC over de gestelde vraag.

NBC werkt met een Toebedelingscommissie die bemenst is met onafhankelijke boeren en natuurboeren van buiten de Krimpenerwaard die zelf ervaring hebben met pacht. Deze commissie adviseert over de pachtuitgifte op basis van de vastgestelde gunningscriteria. Zij controleren vooraf de pachtuitgifte en de weging van deze gunningscriteria voor de pachters van het NBC en zijn daarmee ook vooraf betrokken bij pachtbeëindiging

De commissie Pacht en Zelfrealisatie heeft een adviesfunctie richting het bestuur. Ze zijn samengesteld vanuit de pachters en zelfrealisatoren van het NBC. Zij worden meegenomen in welke gunningscriteria worden gebruikt voor de pachtbeoordeling. Zij hebben een adviesfunctie richting het bestuur.

GS onderschrijven dat heldere en transparante procedures voorwaarden zijn vanuit het aanbestedingsrecht en geschillen kunnen helpen voorkomen.

11. *SNL-vergoedingen*

*Klopt het dat SNL-vergoedingen soms vertraagd zijn uitbetaald?*

*Toelichting: Boeren mogen niet tijdelijk zonder vergoeding zitten.*

Antwoord

Het NBC heeft als eis dat de zelfrealisatoren, die via hen een vergoeding voor het natuurbeheer krijgen, door middel van verslaglegging verantwoording afleggen over het uitgevoerde beheer. Dat is de grondslag waarop vervolgens de beheervergoeding wordt uitgekeerd. Indien er discussie is tussen de NBC en de zelfrealisator over (de manier waarop of de kwaliteit van) het geleverde natuurbeheer kan het voorkomen dat er vertraging op de uitbetaling door de NBC ontstaat. Daarnaast kan het voorkomen dat er in het provinciale subsidieproces van de SNL, of de subsidie aan het NBC, vertraging bij de uitbetaling van subsidies ontstaat, bijvoorbeeld als gevolg van onduidelijkheden bij de aangeleverde documentatie. Hierdoor kan er ook vertraging ontstaan bij het uitbetalen aan de zelfrealisatoren door het NBC. Het streven is om aan het begin van het jaar de subsidies uit te betalen, waarbij geldt dat dit de vergoeding is voor het afgelopen beheerjaar. De subsidie wordt dus achteraf uitbetaald.

12. *Schade door beheer*

*Hoe kunnen boeren schade verhalen als slecht beheer bij derden tot schade leidt?*

*Toelichting: Denk aan onkruidverspreiding of wateroverlast.*

Antwoord

Het is ons niet bekend dat er schade verhaald kan worden als gebrekkig natuurbeheer tot verspreiding van bijvoorbeeld onkruid leidt. Natuurbeheerders proberen over het algemeen zoveel mogelijk onkruiden zoals akkerdistel uit de percelen weg te houden, met name nabij buurpercelen. Dit is echter geen verplichting. Daarnaast hebben verschillende soorten die als onkruid betiteld worden een belangrijke functie in de natuur, bijvoorbeeld voor vlinders en overige insecten. Daardoor zullen deze soorten in natuurgebieden niet 100% verwijderd worden. Het waterschap is verantwoordelijk voor de waterhuishouding en het tegengaan van wateroverlast.

13. *Juridisch risico provincie*

*Loopt de provincie risico als blijkt dat begeleiding tekortschiet?*

*Toelichting: Ook voor de provincie is het belangrijk risico's te kennen.*

Antwoord

Nee, in het kader van natuurbeheer en zelfrealisatie is de provincie niet verplicht om begeleiding voor zelfrealisatoren te organiseren. Omdat de natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard met relatief veel zelfrealisatoren wordt uitgevoerd en er daarmee veel afstemming nodig is, heeft de provincie het NBC subsidie gegeven om zelfrealisatoren te adviseren en te begeleiden en voor beheerafstemming te zorgen. Het niet uitvoeren van de gesubsidieerde activiteiten kan leiden tot ingrijpen vanuit het subsidietraject. Hier zijn geen verdere formele provinciale verantwoordelijkheden of risico's aan verbonden.

14. *Onafhankelijke toets*

*Is GS bereid eerst onafhankelijk te toetsen voordat wordt overgegaan tot ingebrekestelling of onteigening?*

*Toelichting: Eerst kijken of iedereen zijn afspraken is nagekomen.*

Antwoord

Er is wat GS betreffen geen sprake van ingebrekestelling van het NBC of aanstaande onteigening bij begeleiding van beheer. Daar waar er wel sprake is van ingebrekestelling als gevolg van overtreding van de

beheervoorwaarden wordt er hoor en wederhoor toegepast om de overtreding in beeld te brengen en toe te lichten alvorens overgegaan wordt tot de onderbouwing van de sanctionering.

15. *Evaluatie 2026*

*Is GS bereid de uitvoering van NNN-zelfrealisatie in 2026 praktisch te evalueren?*

*Toelichting: Leren van “wat goed en fout ging” voorkomt herhaling.*

Antwoord

De stuurgroep Veenweiden Krimpenerwaard is momenteel verantwoordelijk voor de uitvoering en oplevering van de zelfrealisatie. Deze oplevering zal in 2027 gereedkomen. Evaluatie van de effectiviteit van zelfrealisatie zal pas goed mogelijk zijn als er zichtbare resultaten in de natuurontwikkeling vanuit de zelfrealisatie-percelen zichtbaar is.

Evaluatie van zelfrealisatie door de stuurgroep is in de gebiedsovereenkomst niet voorzien, maar zou – indien daar concrete aanleiding voor is – vanaf 2028 door provincie gedaan kunnen worden.

Den Haag, 14 april 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,  
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

M.E. van Leeuwen